

ከአሜሪካ መጣሹን ተምቶ ለመከላከል

ሰለሞን ሸፈራው 07-28-17

መነሻውን ከልዑለ ሃይላ ሀገረ አሜሪካ ያደረገና በተለይም የበቆሎ ሰብል ላይ የከፋ ጉዳት የሚያደርስ የተምቶ ወረርሽኝ አፍሪካን በስተደቡብ ክፍል ጀምሮ እያዳረሳት እንደሆነ የሚያወሳ ዜና ከሰማን ወራት ተቆጥረዋል። አትላንቲክ ውቅያኖስን ተሻግሮ እንደመጣ የሚነገርለት ይሄው የተምቶ ወረርሽኝ ወደ ምስራቃዊ አፍሪካ እየተስፋፋ ቀጥሎ ኢትዮጵያ ውስጥ ለመግባት ጊዜ አልፈጀበትም ነበር። በዚህ መሰረትም የዛሬ 3 ወር ገደማ ከጎረቤት ኬንያ ተነስቶ ወደ የደቡብ ኢትዮጵያ ህዝቦች ክልል አንዳንድ ዞኖች ስለመግባቱ የተደረሰበት ከአሜሪካ መጣሹ ፀረ በቆሎ የሰብል ተምቶ፤ ቀስ በቀስ ወደሌሎቹ የክልል መስተዳድሮች ተዛምቶ የአብዛኛው ኢትዮጵያዊ አርሶ አደር ሀገር አቀፍ ራስ ምታት ለመሆን ቻለ።

ከአሁኑ ወቅታዊ መረጃ መረዳት እንደሚቻለው ከጥቂት የሀገራችን ክፍሎች በስተቀር ከአሜሪካ መጣሹ የተምቶ ወረርሽኝ ያልተከሰተበት የአርሶአደር ክልል የለም ብንል ከእውነት መራቅ አይሆንም። በእርግጥ ፀረ በቆሎው አዲስ መጫ የተምቶ ወረርሽኝ የሚከሰትበት ስፋት ከክልል ክልል ሊለያይ እንደሚችል ይታመናል። ለአብነት ያህልም የተምቶ ወረርሽኝ ለመጀመሪያ ጊዜ በታየበት የደቡብ ኢትዮጵያ ህዝቦች ክልል ውስጥ የሚገኙ በርካታ በቆሎ አምራች ዞኖችና ወረዳዎችን ያዳረሰ የሰርጭት ስፋት እንዳለው መረጃዎች ያመለክታሉ።

የበቆሎ ሰብልን የሚያጠቃው የተምቶ ወረርሽኝ ክልሉን ወደሚያዋስኑት የምዕራብና የደቡብ ምስራቅ ኦሮሚያ ዞኖች ስፋ ባለ መልኩ ሳይዛመት እንዳልቀረ መረጃዎቹ ያስረዳሉ። እንዲሁም ደግሞ ከምዕራብ ኦሮሚያ ዞኖች የተነሳው የተምቶ ወረርሽኝ መንጋ የሰርጭት አድማሱን ከቀን ወደቀን እያሰፋ በጋምቤላ፤ በቤንሻንጉል ጉሙዝ፤ በአማራና በትግራይ ብሔራዊ ክልሎች አንዳንድ ወረዳዎች ውስጥ መታየቱን ከፊደራል የእርሻና ተፈጥሮ ሀብት ሚኒስቴር የስራ ሃላፊዎች ማብራሪያ ተረድቻለሁ። ይሁን እንጂ ከአሜሪካ የወጣው ፀረ በቆሎ የተምቶ ወረርሽኝ ሊያደርስ የሚችለውን ጉዳት ለመቀነስና ከተቻለም ጨርሶ ለመከላከል ሲባል የሚደረገው ፈርጂ ብዙ ጥረት አሁን ላይ አወንታዊ ውጤት እያሰገኘ መሆኑን ከተሰጠው መግለጫ መገንዘብ ተችሏል።

የተምቶ ወረርሽኝ የበቆሎ ሰብል ላይ ሊያደርስ የሚችለውን የውድመት አደጋ የመከላከሉ ጥረት ጎላ ባለ መልኩ ከሚካሄድባቸው የሀገራችን ክፍሎች መካከል አንዱና ምናልባትም ሞኝው በሆነው የደቡብ ኢትዮጵያ ህዝቦች ክልል ውስጥ፤ አርሶ አደሩ ህብረተሰብ ተባዩን ለማጥፋት ሲል እያሳየ ያለውን ፈርጂ ብዙ ርብርብ በሚመለከት፤ ከሰሞኑ መገናኛ ብዙሃን ያስደመጡንን ዜና ማስታወስ ተገቢ ይመስለኛል። እናም የክልሉ መንግስት የግብርናና ገጠር ልማት ቢሮ ሃላፊ ለፋና ብሮድካስቲንግ ኮርፖሬሽን በቅርቡ በሰጡት ማብራሪያ ፤ የተምቶ ወረርሽኝ እስካሁን ድረስ ባደረሰው ጥቃት ምክንያት አንድም የበቆሎ ማሳ ከጥቅም ውጭ የመሆን ዕጣ ይገጥመዋል ተብሎ አይታመንም።

ተምቶ ወረርሽኝ ለመከላከል ሲባል እየተደረገ ያለው ሀገር አቀፋዊ ጥረት፤ ቢራቢሮ መሳዩን ተባይ በእጅ እየተለቀሙ መግደልን ጨምሮ፤ እንዲሁም ተምቶን የሚያጠፋ ኬሚካል የመርጨትና የማፍሰስን አማራጮች በመጠቀም እንደሆነ የገለፁት የቢሮ ሃላፊው በተለይም የእጅ ለቀማው ኬሚካል ርጭቱ ይልቅ አመርቂ ውጤት ሊያመጣ እንደሚችል ተጠይቆ ሲመልሱ « የእስካሁኑ ግብረ መልሳችን የሚያሳየው ኬሚካሉ በተሟላ መልኩ ወረርሽኙ ላይ ስለማያርፍ ነው ማለት ይቻላል» ካሉ በኋላ « ለምሳሌ ኬሚካሉን ከመርጨት ይልቅ አርሶ አደሩ ራሱ በጥንቃቄ ይዞ የበቆሎው አገዳ ሙሽራ ውስጥ እንዲያፈሰው ማድረግ ተምቶን ጨርሶ በመግደል ረገድ አስተማማኝ ውጤት ያለው ሆኖ አግኝተነዋል» በማለት አክለዋል።

ከዓለማችን ልዕላ ሀያል ሀገር ከዩ.ኤስ አሜሪካ ወደ መላው የአፍሪካ አህጉር እንደተዛመተ የሚነገርለት ይህው << ፎል አርሚ ወር >> የተሰኘ የተምኞች ወረርሽኝ፤ በተለይም የበቆሎ ሰብልን የሚያጠቃበት አግባብ፤ ቅጠሉ ላይ ሳይወሰን አገዳውን እስከ ሙሽራው ድረስ በመግባት እንክት አድርጎ የሚበላ ሆኖ የመገኘቱ ጉዳይ የመከላከል ጥረቱን እጅግ ፈታኝ እንዲሆን አድርጎታል ለሚለው ጉዳይ እርሳቸው የሰጡት ማብራሪያ <<አሁን አሁን አርሶአደሩ ህብረተሰብ የተባዩን ማጥፊያ ዘዴ እየለመደው መጥቷል >> የሚል እንደነበርም አስታውሳለሁ። በእርግጥም ደግሞ ከአሜሪካ የመጣው ፀረ የበቆሎ ሰብል ተምኞች በታየባቸው ሌሎች የሀገራችን አካባቢዎች የሚኖረው አርሶአደር ህዝብ ጭምር የተባይ ወረርሽኝን እንዴት መከላከል እንደሚቻል ከጊዜ ወደ ጊዜ ልምድ እየቀሰመ መጥቷል።

ለአብነት ያህልም የተምኞች ወረርሽኝ ጎላ ባለ መልኩ ከተከሰተባቸው የኦሮሚያ ክልል አካባቢዎች አንዱ በሆነው የባሌ ዞን የሚገኘው አርሶአደር ህብረተሰብ የበቆሎ ሰብሉን በመከላከል ረገድ እያደረገ ስላለው ፈርጂ ብዙ ጥረት የዞኑ አስተዳዳሪዎች በቅርቡ ለመገናኛ ብዙሃን የሰጡት ማብራሪያ ላይ ተመሳሳይ ይዘት ያለው አስተያየት መስማቱን ማስታወስ ይቻላል። እንዲሁም ደግሞ በአንዳንድ የትግራይና የአማራ ክልሎች ምዕራባዊ ክፍል የሚገኙ ወረዳዎች ውስጥ አዲስ መጤው ፀረ በቆሎ ተምኞች ታይቶ ነዋሪው ህዝብ ከግብርና ኤክስቴንሽን ባለሙያዎች የተሰጠውን ምክር እየተከተለ ተባዩን በእጅ ለቀማ ተግባር የመከላከል እርምጃ እንደወሰደ የኢትዮጵያ ብሮድካስቲንግ ኮርፖሬሽን በብሔራዊ ሬዲዮ ጣቢያው የዘገበው ዜና አመልክቷል። ይህ እንግዲህ ተጠቃሾችን ከአሜሪካ መጣሽ የሰብል ተምኞች ወረርሽኝ በመከላከል ረገድ አርሶ አደሩ ህብረተሰብ ጉዳዩ ከሚመለከታቸው የመንግስት አካላት ጋር በተቀናጀ መልኩ ተንቀሳቅሶ እያመጣ ስላለው አመርቂ ውጤት እንደ አብነት የሚጠቀስ እንጂ ተባዩ የከፋ ጉዳት ያደረሰበት የሀገራችን አካባቢ አይኖርም ማለት እንዳልሆነ ግንዛቤ ይወሰድልኝ።

ሌላው ተያያዥ ጉዳይ ደግሞ፤ ሰሞኑን በፀረ የበቆሎ ሰብል ተምኞች ምክንያት ጉዳት የደረሰባቸውን የደቡብና የምስራቅ አፍሪካ ሀገራት ያካተተ አንድ ችግሩን በዘላቂነት ስለመፍታት አስፈላጊነት የሚመክር አህጉር አቀፍ ስብሰባ እዚሁ አዲስ አበባ ውስጥ መካሄዱን የሚመለከት ነው። የስብሰባውን ዋነኛ አላማ የኢትዮጵያ የግብርና ምርምር ኢንስቲትዩት ሃላፊው ሲያስረዱ ‘‘ከአሜሪካ የመጣው የተምኞች ወረርሽኝ በተከሰተባቸው የአፍሪካ ሀገራት ውስጥ የሚገኙ በቆሎ አምራች አርሶአደሮች ላይ ተባዩ ስላደረሰውና አሁንም እያደረሰ ስላለው አጠቃላይ ጉዳት፤ ጥናታዊ መረጃ ማሰባሰብን ጨምሮ፤ ችግሩን በዘላቂነት ለመፍታት የሚያስችል የገንዘብ ድጋፍ ከውጭ መንግስታት የሚገኝበትን ሁኔታ ለማመቻቸት ያለመ ነው >> ብለዋል።

ፀረ የበቆሎ ሰብል የተምኞች ወረርሽኝ የመጣባት ዩ.ኤስ አሜሪካ መጤው ተባይ በመከሰቱ ምክንያት ላልተጠበቀ ኢኮኖሚያዊ ጉዳት እየተዳረጉ ለሚገኙት አፍሪካውያን አርሶአደሮች አንዳች የመቋቋሚያ ድጋፍ አሜሪካ እንድታደርግላቸው የሚያስገድድ የሞራል ሃላፊነት ሊሰማት እንደሚገባ፤ አንድ የስብሰባው ተሳታፊ ኬንያዊ በአፅንኦት ሲናገሩ ተደምጠዋል። ስለዚህም ሰሞነኛው አህጉር አቀፍ የምክክር መድረክ ላይ ከአሜሪካ የመጣውን የሰብል ተምኞች ለመከላከል ሲባል እየተደረገ ያለውን ጥረት ይበልጥ አጠናክሮ ማስቀጠል ስለሚቻልበት የጋራ መፍትሄ የተነሱ አማራጮች ሁሉ፤ ወደ ተግባር ተለውጠው፤ ኢትዮጵያውንን ጨምሮ፤ ሌሎች በቆሎ አምራች የአህጉሪቱ አርሶአደሮች ላይ የተጋረጠው ስጋት የሚቀለበስበት ሁኔታ እንዲፈጠር ነው የኔ ምኞት። በተረፈ ግን እኛ አገር ውስጥ የተምኞች ወረርሽኝን ለመከላከልና እንዲሁም ጨርሶ ለማጥፋት የሚደረገውን ፈርጂ ብዙ ጥረት በተቀናጀ የህዝብ ንቅናቄ ማስቀጠል እስከተቻለ ከአሜሪካ መጣሹ ፀረ በቆሎ ተምኞች የአርሶአደሩ ህብረተሰባችን ስጋት መሆኑ የማይቀርበት ምክንያት አይታየኝም። ስለዚህም የጽህፌ ማጠንጠኛ የሆነውን የተመኞች ወረርሽኝ በመከላከል ረገድ የተደረገ ያለው ሀገር አቀፋዊ ጥረት የሚፈለገውን ያህል አመርቂ ውጤት ያመታ ዘንድ ጉዳዩ የሚመለከታቸው የፌዴራሉና የክልል መንግስታት ባለድርሻ አካላት ሁሉ ኃላፊነታቸውን በአግባቡ መወጣት ይጠበቅባቸዋል እላለሁ።

